

SAMİMİYET VE HÜSNÜZAN*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve üsvetine'l-haseneti muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا مَحَّصَ
أَخَاهُ النَّصِيحَةَ فَإِذَا حَادَ عَنْ ذَلِكَ سَلِبَ التَّوْفِيقَ

(قط. والديلم ع ن على)

RE. 487/7 (*Lâ yezâlü'l-mü'minü fî füshatin min dînihî, mâ mahada ehâhü'n-nasîhate, feizâ hàde an zâlike, sülibe't-tevfik.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Çok aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun... Allah'ın rahmeti, bereketi, lütfu, ihsanı, ikramı, dünya ve ahirette üzerinize olsun....

Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretlerinin hadislerinden bir demet, *Ramûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasının, 487. sayfasının 7. hadisinden itibaren okumaya devam etmek istiyoruz. Hadis-i şeriflerin aslını, kaynağını, metnini merak edenler oralara bakabilirler.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce Peygamber SAS Efendimiz'in ruhuna hediye olmak üzere ve onun cümle âlinin, ashabının, etbânının ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ve hâssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin ve onların halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olması için;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Hocamız'ın ruhu için, kendisinden feyz aldığımız Mehmed Zahid Kotku Hocamız'ın ruhu için, bu hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için;

Bu beldeleri fethetmiş olan şehidlerin, fatihlerin, gazilerin, mücahidlerin, sonra düşman istilasından kurtarmak için çalışan muvahhidlerin ruhları için; cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve bilhassa şu camimizin

bânîsi İskender Paşa'nın ve bunu tekrar tekrar tamir edip canlı, temiz, pak, hizmete âmâde tutmak için, mâlen, bedenen ve maddeten yardımcı olanların, kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından buradaki hadîs-i şerif meclisine, hadisleri dinlemek üzere teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin, âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun, Peygamber Efendimiz'in sünnetine muvâfık yaşayıp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

.....

a. Müslüman Kardeşine Samimî Davranmak

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif Hz. Ali RA'dan rivayet edilmiş. Peygamberimiz SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:¹

لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا مَحَّصَ
أَخَاهُ النَّصِيحَةَ فَإِذَا حَادَ عَنْ ذَلِكَ سُلِبَ التَّوْفِيقَ

(قط. والديلمى عن نعلى)

¹ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.97, no:7583; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.413, no:7203; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.140, no:17773.

RE. 487/7 (*Lâ yezâlü'l-mü'minü fî füşhatin min dînihî, mâ mahada ehâhü'n-nasîhate, feizâ hàde an zâlike, sülibe't-tevfik.*)

(*Lâ yezâlü'l-mü'minü fî füşhatin min dînihî*)
“Mü'min kul dininde devamlı bir genişliğe, kolaylığa mazhar ve sahip bulunur; (*mâ mahada ehâhü'n-nasîhate*) din kardeşine açık kalpli, sadık, sâlih, temiz duygularla muamele ettiği müddetçe... Samimi, açık kalpli olduğu müddetçe... (*Feizâ hàde an zâlike*) Bu durumdan meyledip ayrıldığı, vazgeçtiği zaman ise, (*sülibe't-tevfik*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin tevfikı artık o kula refik olmaz. Yani tevfiyat-ı samedaniyeden mahrum kalır o kul...”

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretlerinin lütfuna, tevfikına, hidayetine mazhar olmak için buradan bir mühim esası, kaideyi öğrenmiş bulunuyoruz. Bu hadis-i şerife göre kalbimiz, mümin kardeşlerimize karşı samimi ve safi olacak. Açık olacak, pak olacak. Tenkit ediyorsak da yüzüne karşı tenkit edeceğiz. Takdir ediyorsak da belirteceğiz. Yüzümüz başka, kalbimiz başka; dilimiz başka, işimiz başka olmayacak.

O kardeşimize iyi duygular besleyeceğiz, kötü duygular beslemeyeceğiz. O kardeşimiz yanlış yoldaysa yine iyiliğini isteyeceğiz, yanlıştan doğruya getirmeye çalışarak. Kardeşimiz zaten doğru yoldaysa, ona yine sevgi ve saygı besleyeceğiz. Biz bu durumda olursak, kardeşimize karşı böyle kardeşçe duygular içinde olursak, halisane duygular içinde olursak, Allah-u Teâlâ Hazretlerinin tevfikı bize refik olur.

Tevfik çok mühim bir hadise. İnsan bir kere bir şeyi kendisi isteyemez. İnsanın kendisinin bir şey istemesi, ancak Allah'ın istemesinden sonra olur:

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

(التكوير: ٢٩)

(*Vemâ teşâûne illâ en yeşâa'llâh*) “Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.” (Tekvîr, 81/29) buyrulmuştur.

“—Hatırıma gelmedi.” deyiveriyoruz.

Bazen en güzel şeyleri bile, bizim için en kârlı olan şeyleri bile, en faydalı olan şeyleri bile;

“—Hay Allah, tuh yahu, unutuvermişim!” diyoruz.

Yani kendimizin menfaatine olan bir şeyleri bile...

Allah hatırlatırsa hatırlarız, hatırlatmazsa hatırlamayız.

Düşündürürse düşünürüz, düşündürmezse...

Ne dedi Musa AS yanındakine? Dedi ki:

“—Aman şu şu hususta beni ikaz et!”

Oturdular kayanın başına. Unuttu. Oradan yola çıktıktan sonra:

“—Hadi bakalım, getir.” dedi.

“—Hay Allah, ben onu unutuverdim.” diye arkadaşı öyle söyledi.

Demek ki hatırlamak, unutmak bizim dışımızda bir hadise; bir... İkincisi; hatırladığımız ve niyet ettiğimiz bir şeyi yapmak da bize ait değil. O da kolay değil. O da mümkün değil. Ancak Allah tevfikini refik ederse mümkün. Tevfik refik olmayınca, bir insanın bir hayırlı işi yapması mümkün olmaz.

Falanca adam hayrı yapmak istedi, yapamadı. Allah nasib ederse, yapar. Allah onun parasını o hayra nasib etmiyor da ondan yapamıyor.

İşte bizim güzel şeyleri yapmaya mazhar olabilmemiz için, muvaffak olabilmemiz için, namazı kılabilmemiz için, zekâtı verebilmemiz için, hacca gidebilmemiz için, hayrı yapabilmemiz için, şeytanı yenebilmemiz için, günahlardan kaçınabilmemiz için, hayırları işleyebilmemiz için ne lazımmış? Allah'ın bize yardımını, tevfiği lazımmış.

Onu biz bildiğimizden her zaman diyoruz ki:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة:٥)

(*Iyyake na'büdü ve iyyake nestain*) “Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz.” (Fâtîha, 2/5) diyoruz.

Her vitir namazında diyoruz ki:

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ

(*Allâhümme innâ nestaînüke, ve nestağfiruke. ve nestehdîke*) “Ya rabbi senden yardım istiyoruz, senden mağfiret istiyoruz, senden hidayet istiyoruz.” diyoruz.

Biliyoruz ki her şey onda. Demek ki, madem her şey ondaymış, madem ondan istiyoruz; o halde vermesinin şartını da bilelim. Ne zaman verir? O istediğimiz şeyleri biz istiyoruz ama ne zaman verirmiş?

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي
لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

(البقرة: ١٨٦)

(*Ve izâ seeleke ibâdî annî feinnî karîbün, ücîbü da'vete'd-dâi izâ deàni felyestecîbü lî velyü'minû bî leallehüm yerşüdün*)

(*Ve izâ seeleke ibâdî annî*) “Ey Rasûlüm, kullarım sana benden sorgu sual ederlerse, sorarlarsa, sormuş bulunuyorlar ise, sordukları zaman, sen şu cevabı ver: (*Feinnî karîbün*) Hiç şüphe yok ki, ben yakınım. (*Ücîbü da'vete'd-dâi izâ deàni*) Bana dua ettiği zaman, dua edenin duasına icâbet ederim. (*Felyestecîbü lî*) O halde, onlar da benim emirlerime itaat etsinler, benim imana davetime icabet etsinler; (*velyü'minû bî*) ve bana iman eylesinler. (*Leallehüm yerşüdün*) Tâ ki, böylece akıl ve mantığın gerektirdiği yolda yürüme halini kazanabilsinler.” (Bakara, 2/186)

Tamam, ama şartı var. Ne zaman verirmiş? İşte burada o esrardan bir sırrı öğrenmiş oluyoruz. Din kardeşine karşı samimi olduğu zaman tevfik refik oluyor. Dikkat edin. Din kardeşine karşı açık kalpli olduğu zaman, sevgili olduğu zaman,

muhabbetli olduğu zaman, iyiliğini murat ettiği zaman Allah'ın tevfiķi refik oluyor. Öteki türlü olmuyor demektir.

Bu hadis-i Şerifin öteki tarafından bakacak olursak, manzaraya görürüz. Demek ki, bir insan din kardeşine karşı kalbinden samimi değilse, halisane değilse, muhlisane değilse, temiz düşünceler beslemiyorsa, o zaman ne olacak? Allah'ın tevfiķi kendisine refik olmayacak, Allah ona yardımcı olmayacak, Allah ona hayırları iŐlettirmeyecek, onu Őerlerden korumayacak demek olur.

Çok mühim bir kaide bu. Esrarı bu işin, sır bu... Bu gibi Şeyleri herkes bir çırpıda bilemez, anlayamaz. Yani bunları ancak dinde derinlenmiŐ, rüsh peydâ etmiş insanlar ince tetkikler sonunda, tahkikler sonunda, ömründe deneye deneye bulur. Şurada bir samimi hareket eder, burada bir lütfa mazhar olur, bilir ki bu lütfa mazhar olmasının sebebi Őuradaki hadise idi. AkŐamdan bir güzel iŐ yapar, sabahtan bir güzel durumla karŐılaŐır veya bir güzel rüya görür; bilir ki o, onun neticesidir. Ondan sonra o ona terbiye olur. Anlar, o işi öyle yapmaya baŐlar.

Muhterem kardeşlerim!

Birbirimize karşı temiz duygular besleyelim, tamam mı? Her Şeyin anahtarı oluyor. Birbirimize açık kalpli olalım. Birbirimizi sevelim.

“—E hocam, kusuru var!”

Dikensiz gül olmaz. Yarsız kalmış cihanda ayıpsız yar isteyen. Hiç kusursuz bir yar ara,

bulamazsın. Herkesin bir kusuru vardır. Her güzelin bir tarafında bir şeycik bulunabilir. O halde kardeşlerimizi, “Bir kere bende de kusur olduğu için, onda da olması beşeriyetinin icabıdır.” deyip hoş görmeliyiz, bir.

“—Sanki ben melek miyim? Sanki ben safi miyim? Sanki ben kusursuz muyum? Benim de nice içimde, Allah biliyor ki ne çeşit duygular var.” deyip, “Onda da olması normaldir; sanki ben kendim iyi olmak istiyorum da yapmaya muvaffak olamıyorum, kendimi mazur görüyorum da niye o kardeşimi mazur görmeyim?” diyecek, bir.

İkincisi o kardeş kötü yoldaysa bile onu sevecek, kötü yoldan geri döndürmeye çalışacak. İşte önemli olan nokta burası. Asıl can alacak noktası burası. Biz şimdi ne yapıyoruz? Biz bir kimsede bir kere ayıp arayıcı bir gözümüz var. Ayıp arayarak bakıyoruz. Bir kimseye daima, “Fılanca arkadaş nasıldı?” diye sorulunca, “İyi ama...” bir ama diye bahis açıyoruz, paragraf açıyoruz, bir sürü kusurunu sayıyoruz. Yani iyi tarafını göremiyoruz.

Hâlbuki rivayete göre, Hz. İsa AS sahabesiyle gidiyormuş. Bir köpek leşinin veya hayvan leşinin yanından geçmişler. Hayvan kurumuş, çürümüştü, pis kokular etrafa yayılıyor. Ağzı sıyrılmış, açılmış, kurumuş hayvan.

“—Uff, aman ne kadar çirkin kokuyor!” diye herkes burnunu kapayıp geçerken, Hz. İsa AS demiş ki:

“—Ama dişleri ne kadar bembeyaz, pırıl pırıl parlıyor!”

Yani bir laşenin bile, bir hayvan ölüsünün bile baktığı zaman Hz. İsa dişlerinin inci gibi sıra sıra muntazamlığını görmüş, o gözle iyi tarafına bakmış, öyle değerlendirmiş. Demek ki bu bize bir derstir, bir Peygamber davranışıdır.

Biz de kardeşlerimizin iyi tarafını görmeye çalışacağız. İyi tarafı yoksa, hakikaten kötü tarafı varsa, tamam:

“—Hocam, benim gözümde bir şey kaçmaz. Hafiyeye 99 gibi her şeyi şıp diye anlarım. Bu kardeşimiz kusurlu...”

Peki, kusurlu olabilir. Ne yapman lazım? Düzeltmek için ona yardımcı olman lazım;

“—Bu kardeş kusurlu, bir günahlı işe alıştırmış kendisini, devam edip gidiyor. Ben bu kardeşi bu günahattan acep nasıl vazgeçirebilirim?” diye senin öyle düşünmen lazım.

Nasıl kendi oğlun bir kabahat ettiği zaman, bir yanlış yola gittiği zaman:

“—Aman, kimse duymadan şu bizim çocuğu doğru yola getireyim!” diye peşine düşüyorsan, o kardeşine de öyle davranman lazım.

Sevmemiz lazım birbirimizi. Görüyorsunuz ki, bundan önce daha başka hadis-i şeriflerde geçmişti ve bundan sonra da gelir inşallah, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, biz böyle dargın olup da barışmayan insanlar gibi aykırı aykırı çekerken, ille birbirinizi seveceksiniz diye birbirimize yaklaştırıyor. Allah-u Teâlâ

Hazretleri bizim birbirimizi halisane sevmemizi istiyor.

Bu bizim tasavvuf, tarikat dediğimiz şeyde de işin aslı esası, özü, temel taşları, köşe taşları, asıl önemli olan noktalardan birisi de bu muhabbetir. İnsan kardeşiyle muhabbet edecek, hocasıyla muhabbet edecek vs. Peygamberiyle muhabbet edecek, oradan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin muhabbetini bulacak.

Onun için, biz eğer birbirimizin kardeşiysek, ihvan isek, kardeşler isek bizim, hepimizin kalbinde düzeltilmesi gereken hastalık var; birbirimize karşı durumlarımızı düzeltelim!

Birbirimizi sevmeyi öğrenelim, birbirimize karşı açık kalpli olmayı öğrenelim! Samimiyeti öğrenelim!

b. Din Samimiyetten İbarettir

Bir hadis-i şerif vardır ki daha önceki hadis derslerinde geçmiştir. Bu nasihat denen şeyin çeşitlerini bize orada Peygamber Efendimiz anlatıyor. Biz nasihati Türk dilinde Arapçasından farklı bir manada kullanırız. Türkçede nasihat demek öğüt demektir yani Türkçeleşmiş manası öğüt vermek demek. “Falanca filanca kimseye nasihat etti.” dediğimiz zaman Türkçede almış karşısına, “Bak sigara içme, bak faiz yeme!” diye elini böyle bir bir saya saya filan ona tavsiyelerde bulunmuş mânâsına gelir.

Arapçada bir kimseye nasihat etti demek; “Açık kalplilikle, sevgiyle, pak gönülle muamele etti.” demektir. Arada bir fark var. Onun için, Peygamber Efendimiz SAS bu işin önemini belirtmek için buyurmuşlar ki:²

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.74, no:55; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.704, no:4944; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.156, no:4197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.102, no:16982; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.435, no:4574; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1152; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.52, no:1260; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.79, no:7164; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.323, no:5265; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.432, no:7820; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:837; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.392, no:2681; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.44, no:17; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.207, no:7495; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XI, s.53, no:2706; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.226, no:3095; Temîm ed-Dârî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.324, no:1926; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.157, no:4199; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7941; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.122, no:3769; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.433, no:7822; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.107, no:1271; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü’l-Muhaddisîn*, c.III, s.383; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.I, s.346; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.115, no:1905; Ebû Hüreyre RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.351, no:3281; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.108, no:11198; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.IV, s.259, no:2372; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.74, no:92; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2754; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.45, no:19; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.67, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.412, no:531; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.133, no:2923; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.IX, s.307; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.263, no:290, 293; Sevbân RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.740, no:7197, 7201, 8774, 8776; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.263, no:699; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.XXXIX, s.230, no.42406; ;RE. 97/11.

الدِّينُ النَّصِيحَةُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِلَّهِ
وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ

م. د. ن. ح. م. عن تميم الداري؛ ت. ن. ح. م. طس. عن أبي هريرة؛ ح. م. ط. ب. ع. ع. ن. ابن عباس؛ ك. ر. (عن ثوبان)

(*Ed-dînü en-nasîhatü*) “Din hâlis kalplilikten ibarettir.” Başka bir şey değildir.

Bakın, haber cümlesinde *nekre* gelmesi lâzım gelirken, (*Ed-dînü nasihatün*) demedi, (*Ed-dînü en-nasîhatü*) dedi, yani “Din tamamen nasihat denen şeyden ibarettir.” demek. Nükte var. Onun *ma’rife* gelmesinde bir nükte var. Bu dinin aslı, esası, özü, iliği, kemiği, kemiğin iç tarafı, tam can alacak noktası samimiyet demektir diyor Peygamber Efendimiz.

Halbuki onu bazıları bilmiyor, tercüme ediyorlar, “Din öğüt demektir.” diyorlar. Sen bana vaaz çek, ben sana vaaz çekeyim. Kaç kişi vaazı dinlemiş? Kaç kişi söylediği sözü tutmuş? Kaç kişi söylenen sözü anlamış da şey yapmış? Din, karşılıklı o ona, o ona öğüt vermek demek değildir. Din, insanın açık kalpli, samimi, candan, halisane olması demek.

İslâmiyet, dindarlık dediğimiz şey nedir? İnsanın dindar olması, Allah indinde makbul bir kul olması nedir? Kalbinin halis, muhlis, has, samimi, pâk olmasıdır.

(*Kâlû: Li-men yâ rasûla’llâh*) “Kime karşı yâ Rasûlüllah?” diye sordular.

Onlar bu mânâyı biliyorlar, bizdeki gibi vaaz çekmek mânasına gelmediğini biliyorlar. Samimi olmak manasına geldiğini bildikleri için diyorlar ki:

“—Kime karşı samimi olması gerekir Müslümanın ya Rasûlallah?”

Buyurdu ki Peygamber Efendimiz:

(*Li'llâhi*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne karşı has, hâlis, samimî olacak.”

Aldatabilir miyiz Allah-u Teâlâ Hazretlerini? Haşa, sümme haşa, sümme haşa, sümme haşa... Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim her şeyimizi, her halimizi; olmuşu, olacağı biliyor. Geçmiş, geleceği biliyor. Ne mümkün! Başka türlü hareket etmek cahilliğin cahilliğindedir. Samimi olacaksınız:

“—Ya Rabbi, sen benim her halimi biliyorsun. Ben beş para etmez bir kulunum senin. Şu benim ibadetim, ibadetimin de hiçbir kıymeti yoktur. Kendi şahsımın da hiçbir kıymeti yoktur. Bende ne varsa senin lütfundur. Ben bu lütuflara uygun bile hareket edemedim. Teşekkür sadedinde bile bir güzellik yapamadım. Men et ya rabbi, senin inayetinden gayrı benim hiçbir çarem yoktur.” diye insan haddini bilecek, rabbine açık kalpli olacak.

(*Ve li-kitâbihî*) Kur’an-ı Kerim’e karşı has, hâlis, samimî olacak.

“—Kuran’a karşı nasıl samimi olunur?”

Kuranın ahkâmını okur, öğrenir.

“—Seviyorum Kur’an-ı Kerim’i...” diyor, şap, şup öpüyor.

Ne anladım ben, onu dudağına değdirmişsin, alnına değdirmişsin? Seviyorsan oku! Oku, anla.

Kur’an-ı Kerim’i çok seviyor. Aman yerde bir Kur’an-ı Kerim sayfası var, alıyor, bilmem bir duvar kavuğuna koyuyor. Yahu Kur’an-ı Kerim’in her tarafını çiğneyip duruyoruz ömür boyu! Ayaklar altında Kur’an-ı Kerim. Gez, Eminönü’nde ayaklar altında. Kadıköy’le ayaklar altında. Plajlarda ayaklar altında. Ege’de ayaklar altında. Her yerde millet Kur’an-ı Kerim’in sayfaları üzerinde tepin tepin tepiniyor.

“—Hocam yapma yahu, ben onu hiç görmedim.”

Ne gazetelerde yazar, ne resmi görünür. Ahkâmını çiğniyorlar. Sayfalarını öpüp başlarına koysalar bile ahkâmını çiğniyor. Haramı yiyor, faizi yiyor, rüşveti veriyor, hırsızlığı yapıyor, edepsizliği yapıyor, harama bakıyor, zinayı işliyor. Yani ne varsa hepsini yapıyor, ondan sonra da Kur’an-ı Kerim’in sayfasını gördüğü zaman bir sarhoş duygusallığı ile öpüyor, aman bilmem ne filan başına koyuyor.

Samimiyet değil bu... Kur’ana karşı samimiyet bu değil.

Belki bu sevginin bile mânâsı var. Bu sevgiden de mahrum olan insanların yanında, belki bu da bir derecedir ama hakiki samimiyet böyle olmaz. Sen Kur’anla samimi misin? Var mı aranızda böyle samimiyet?

Yok... Yani genellikle yok. Okumaz bir kere.,, Okumasını bilmez. Okumasını bilse, anlamaz. Anlasa dinlemez, tutmaz.

Genellikle hepimizin, kendim dahil, çevremizde kendi kendimizi şöyle bir kontrol edelim. Herkes kendisinin halini anlasın, dinlesin. Kurana karşı samimi olsun. Sevsin, sevgisinde samimi olsun, bağlansın, bağlılığında samimi olsun. Rehber edinsin.

“–Kur’an-ı Kerim’i kendime minhac edindim, rehber edindim.”

“–Nasıl? Ters giderek mi? Tersine mi?

(*Ve li-rasûlihî*) Rasûlüllah’a karşı has, hâlis samimi olacak insan. Peygamber Efendimiz’i sevecek, ona bağlanacak, ona duyguları samimi olacak. Sünnet-i seniyyesine sımsıkı temessük edecek, sünnetine destek verecek, sünnetini ihya edecek, bid’atlardan uzakta duracak; dinin aslına, özüne sadık kalacak.

(*Ve li-eimmeti’l-müslimîn*) “Ümmet-i Muhammed’in idarecilerine, cemaatlerin başındaki başkanlara karşı, tâbî olunan imamlara karşı samimî olacak.”

Müslümanların, müminlerin imamlarına, önderlerine; işbaşına olan, ileri gelen şahsiyetlerine saygı ve sevgi besleyecek. Saygısı ve sevgisi olacak. Yani Müslümanların işini görüyor, Müslümanların başında menfaatlerini kolluyor, Müslümanlara kâfirlerin hücumlarını def etmeye çalışıyor, Müslümanların hizmetlerini yürütüyor. Bu kimseleri desteksiz bırakmamamız lazım.

Bu kimseler kimlerdir? Bu kimseler; kendisi mümin, işleri Müslümanlara fayda sağlayan kimselerdir. Kendisi kâfir, işleri Müslümanlara eza cefa veren kimseler, bundan pay çıkartmasınlar kendilerine... Kendisi mümin olacak bir, yaptığı işler Müslümanlara fayda sağlayacak. Müslümanların anasını ağlatmayacak, mezarda kemiklerini sızlatmayacak. Adam cami yapmış, sen onun camisini yık, sen onun camisini depo yap mesela değil mi? Olmaz.

(Ve li-âmmetihim) “Bütün müslümanlara karşı samimî duygular besleyecek. Mü'minlerin umumuna karşı samimi olacak. Bütün Müslümanları sevecek.”

Ne güzel bir dine sahibiz ki muhterem kardeşlerim, *(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlüh)* dediğimiz zaman, bu dine girdiğimiz zaman. dokuz yüz milyon veya bir milyar veya bir milyardan fazla insanla otomatik din kardeşi oluyoruz. Hop, bir milyar tane kardeş. Dünya nüfusunun dörtte biri bir anda kardeşimiz oluyor.

Ama biz, Allah tarafından bize bahşedilmiş olan bu nimetin farkında ve şuurunda değiliz. Bir milyar tane kardeşi olan insan böyle mi geçer ortada? Efe gibi dolaşır şöyle, bir kolunu o tarafa öbür kolunu... “Benim bir milyar tane kardeşim var, arkam kuvvetli!” der. Diyemiyor, çünkü Müslümanlarla ilgileri kitaplarda... Birbirine sevgileri ve ilgileri yok. Birbirleriyle hasım, birbirlerinin problemlerini bilmezler. Birbirlerinin dertleriyle ilgilenmezler. Birbirlerine yardım etmezler.

Bizim burada mahsûl fazla geldiği zaman, müstahsil orada mahsulü döker, buraya sevk etmez. Veyahut biz burada üretim fazlası olduğu zaman, ne yapacağımızı şaşırırız. Öbür tarafta Afrika'daki Müslüman kardeşlerimiz açlıktan kırılır. Neden? Müslümanlar umumiyeti üzerinde hepsine şöyle bakan, aralarında dengeyi ve irtibatı sağlayacak müesseselerini, hayır müesseselerini bile kuramamışlar. Koruyamamışlar birbirlerini.

Dünyanın her yerinde Müslümanlar birbirlerinden habersiz oldukları için, tek tek düşmana yakalanmıştır, her birisi bir köşede düşman tarafından tepelenmektedir. Karşımızdaki kâfirler de o kadar güzel, iyi organize olmuşlardır ki her yerdeki Müslümanın başına musallat olacak bir hasım icat etmişlerdir.

Hindistan'daki Müslüman kardeşlerimizi Hindular tepeler, öldürür. Üç yüz tane Müslüman öldü, beş yüz tane Müslüman öldü. Bilmem Afrika'daki Müslüman kardeşlerimizi bilmem kimler öldürür, tepeler. Falanca yerdeki kardeşlerimizi filanca kâfirler esir alırlar, tarlalarında çalıştırırlar. Falanca yerdeki kardeşlerimizi dinden döndürürler, ismini değiştirirler, mallarını alırlar; kadınlarına, kızlarına el koyarlar.

Biz de burada hiçbir şeyden haberimiz yok, pek çok kimse plajda, pek çok kimse spor toto doldurmakta filan böyle vakit geçirir. Haberi yok çünkü, din kardeşliğinin şuurunda değil.

İşte demek ki nasihat, yani açık kalplilik, samimiyet, sevgi bu kadar böyle çeşitleri olan, çeşitli dallara yayılmış olan bir şey. İnsan bu nasihat duygusuna, samimiyet duygusuna sahip olmayınca iyi Müslüman olmuyor.

Yunus'u okuyun, bayılırsınız. Herkes bayılıyor, onun için unutulmuyor Yunus. Yunus'un ayrıca reklamcısı, propagandacısı olmadığı halde kimse unutmuyor. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'yi kimse unutmaz, İbrahim Hakkı Erzurumî'yi kimse unutmaz. Neden? O şahısların yürekleri sevgiyle dolmuştur, taşmıştır, kendi buldukları zamana yayılmıştır, kendi buldukları zamanlardan bizim zamanlara kadar akmıştır. Sevgi dolu mübarekler. Okuyorsun, hoşuna gidiyor. Nesini okusan hoşuna gidiyor. Yahu bu adamın, bu mübarek şahsın ne kadar güzel, zengin bir içlemi varmış diye insan hayran kalıyor.

Yahu bu mu ümmî, ben mi okumuş? Benim okumuşluğum yerin dibine varsın, bunun ümmîliği kat kat daha iyi. Yani güya oduncuymuş Yunus Emre, dağdan odun getirirmiş. Yahu keşke bizim üniversite profesörlerimiz öyle oduncu olsa... Böyle doğramacı olsa.

Demek ki birbirine sevgiden, muhabbetten ayrıldığı zaman ne oluyormuş? O zaman Allah'ın tevfiği kesiliyormuş. Bu hadis-i şerif aklınızdan hiç çıkmasın. Sevdiğiniz insanı mertçe, erkekçe sevin. Sevmediğinize erkekçe söyleyin. Arkadaş ben seni sevmiyorum. Bakalım ne cevap verecek. Hesaplaşın, bitsin iş yahu... Nedir bu böyle münafıkça, yüzüne gülüp arkasından kuyu kazmak.

“—Arkadaş ben seni sevemedim, gel bu işin sebebi nedir? Niye sevemedim? Sen şunu şunu yaptın ondan.”

Ben onu yapmadım kardeşim, sen yanlış anlamışsın. Ben onu şu niyetle yaptım. Yani neşteri vurduğun zaman, yaranın içinden cerahat aktığı zaman, yara iyi oluyor. Cerahati akıtmadığın zaman, çıban zonklayıp gidiyor. Devam edip gidiyor. Vur gitsin! Çek neşteri, cıvıt, bir taraftan öbür tarafa gitsin bu cerahat. Ondan sonra düzelsin, sıhhat bulsun iş.

Sevmiyorsan sevmediğini söyle, neden sevmediğini de söyle. Ben seni sevmiyorum. Neden? Kaşını beğenmedim, gözünü beğenmedim, burnunu beğenmedim.

Onlar benim işim değil ki, Allah yarattı. Ona bir şey diyemez. Beni Allah çirkin yaratmışsa Allah'ın yarattığı, sen ona bir şey diyemezsin.

Huyunu beğenmedim. Tamam bu olur, çünkü Allah huylarımızı düzeltmeyi emrediyor bize. Benim kötü huyum varsa ben düzelteyim.

“—Efendim sen benim işime karışma, sen kendi işine bak!”

Haaa, “Bir insana vebal olarak, günah olarak, kendisine nasihat edildiği zaman, sen kendi işine bak!” demek yeter diyor Peygamber Efendimiz.

Öyle demeyeceksin. Düşüneceksin, haklıysa:

“—Doğru kardeşim, maalesef bende bu kusur var.” diyebileceksin.

“—Sen kendi işine bak, senin kusurun benden büyük. Dibin benden kara!” falan demek, İslami bir cevap değil.

“—Tamam kardeşim, bu hususun haklı, doğrudur. Tesbitin yerindedir. Ben inşallah o durumumu düzelteyim!” diyecek.

Böylece samimi dostlarımız olacak etrafımızda...
Seven sevecek:

“—Yahu o adamı severim ben.”

“—Neden?”

“—Dobra dobra konuşur, kalbinden geçeni olduğu gibi söyler, biter.”

“—Filanca adamı sevmem.”

“—Neden?”

“—Yüzüme gülse de emin değilim, arkadan ne yapacağını bilmiyorum.”

Onun için samimi olmaya dikkat edelim!
Tasavvufun ana direklerinden birisi budur. Dinin ana direklerinden birisi budur.

Çünkü tasavvuf, dinin hayata tatbiki demektir. Yani dinin esas noktalarından biridir. İnsanın kalbi başka, lisanı başka olursa o kimseye ne diyoruz? Münafık diyoruz. Münafıklık da iyi bir sıfat değil, kötü bir kalp hastalığıdır. Allah korusun cümlemizi...

c. Kureyş'ten On İki Halifenin Gelmesi

Peygamber SAS Efendimiz, bu ikinci okumuş olduğumuz hadis- i şerifinde buyuruyorlar ki:³

لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ ظَاهِرًا عَلَى مَنْ نَاوَاهُ لَا يَضُرَّهُ
مُخَالَفٌ وَلَا مَفَارِقٌ حَتَّى يَمُضِيَ اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً

مِنْ قُرَيْشٍ

(طب.ع ن جابر)

RE. 487/8 (*Lâ yezâlû hâze'l-emru, zâhiren alâ men nâveehu, ve lâ yedurruhu muhalifun, vela mufarikun, hatta yemdiye isney aşera halifeten min kureyş*)

İsnâ dememiş, isney diye yazmış.

(*Lâ yezâlû hazel emru zahira*) “Yâni bu iş dediği halifelik, emirlik, cihad, müslümanların hakimiyeti âşikâr olarak, galip olarak devam edecek. (*Alâ men nâveehû*) Yâni onu muhafaza eden, onunla bulunan kimselerle daima devam edecek. (*Ve lâ yedurruhu muhalifun*) Muhalif kimseler zarar veremeyecek. (*Ve lâ mufârikun*) Ümmet-i Muhammed'in topluluğundan ayrılıp gitmiş kimseler zarar veremeyecek. On iki halife Kureyş'ten gelinceye kadar. Demek ki Müslümanların hakimiyeti, galibiyeti devam edecek ve Kureyş'ten on iki insan gelecek diye, Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde bildirmiş oluyor.

³ Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.II, s.196, no:1796; Cabir ibn-i Semure RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XII, s.33, no:33852; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVII, s.147, no:17798.

Bundan sonraki hadis-i şerifi izah ediverelim.

d. Sûizanda Bulunmayın!

Hiz. Aişe Vâlidemiz'den rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁴

لَا يَزَالُ الْمَسْرُوقُ مِنْهُ فِي تَهْمَةٍ مِمَّنْ بَرِيءٌ مِنْهُ
حَتَّى يَكُونَ أَعْظَمَ جُرْمًا مِنَ السَّارِقِ

(الدِّيلْمِي، هب عن عائشة)

RE. 487/9 (*Lâ yezâlû'l-mesrûku minhü fi tühmetin, mimmen hüve berie minhu, hattâ yekûne a'zamü cürmen mine's-sârik.*)

(*Lâ yezâlû'l-mesrûku minhü fi tühmetin*) “Kendisinden mal çalınmış olan bir kimse, (*mimmen hüve berie minhu*) bu çalma işiyle hiç alâkası olmayan bir kimseye ithamda bulunmaya, kötü zanda bulunmaya, herhâlde bu çaldı falan diye onu töhmet altında bulundurmaya devam eder, devam eder. Ne noktaya kadar? (*Hattâ yekûne a'zamü cürmen mine's-sârik*) Hırsızdan daha büyük günaha girinceye kadar devam eder.” diyor Peygamber Efendimiz.

⁴ Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.297, no:6707; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.99, no:7588; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.564, no:7923; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.140, no:17775.

Bunun manası şudur: İnsan bazen suçsuz bir kimseyi itham edebilir. Yani suçu yok. Hırsız değil, hırsız sayar onu. Onu töhmet altında tutar, ona öyle zanda bulunur. Sui zannın gelişmesine sebep olacak ifadeler kullanır. Bu tabii bir kimseyi, mâsum bir kimseyi lekelemek ve gölgelemek olduğundan, hırsızın günahından daha büyük günaha girer.

Halbuki kendisinin malı çalındı adamın. Hem malı çalındı, malı çalındığı için bir zarara uğrar. Hem de çalmayan bir insanı çaldı sandığı için ayrıca bir günaha girer, hatta hırsızdan daha büyük bir günah işlemiş olur. Yani demek ki o hırsızlık hadisesinden daha büyük bir fesat, bir fitne ortaya çıkar.

O halde muhterem kardeşlerim! Bu hadis-i şerifin mânâsına göre eğer bir kimsenin gerçekten suçlu olduğunu bilmiyorsak, dilimize sahip olalım, kimseyi delil olmadan itham etmeyelim.

Bugün çok yapılan bir şey bu. Gazeteler bir şahsı diline dolar, yerden yere çalarlar. Yani memleketi sanki o şahıs batırmış gibi, batırıyormuş gibi bütün kabahatler o şahsın üstüne yüklenme durumuna gelir. Hâlbuki hiçbir suçu yok adamın. O durum olabilir, neden? Ufacık zanlardan, ufacık ihtimallerden hareketle herkes bir şahsın üstüne yüklenir. Tarihte de böyle şeyler olmuştur. Tarihte de misalleri olan bir davranış şeklidir.

Hız. Peygamber SAS Efendimizin sevgisi herkesin gönlünde. Evlâdının sevgisi de gönlünde herkesin... Hız. Hasan veya Hız. Hüseyin Efendilerimizden birisine zamanındaki bir şahıs bir ithamda bulunuyor:

“—Yahu benim yanımda şu kadar para vardı, sen aldın!” gibilerden bir şey.

“—Ben mi almışım, ne kadar?” diyor.

Rakamı pek iyi hatırlayamıyorum ama külliyetli bir miktarda. Sen aldın gibi bir ithamda bulununca, işin de teferruatı hatırımda değil tam. O mübarek de çıkarıyor o parayı tıkr tıkr tıkr sayıyor, yürüyüp gidiyor.

Peygamber torunu. Asalete bak. Biraz sonra o adam geliyor koşarak:

“—Aman efemim, özür dilerim, kusura bakma. O para bir şeyin altında kalmış, sen almamışsın.” filan gibilerden.

Diyor ki:

“—Biz verdiğimiz şeyi bir daha almayız.”

Tenezzül de etmiyor artık, o verdiği şeyi geri de almıyor.

Demek ki yanlış zanlar, suizanlar olabilir. Onları yapmayalım.

Delil olmadan konuşmayalım!

Ben bir kere hatırlıyorum. Bursa’da arabamın küçük bir tamir işi vardı, bir atölyeye girdim. Bir şahıs öteki şahsın aleyhine, benim tanıdığım bir şahsın aleyhine:

“—O adamı ben tanırım, şöyle kötüdür, böyle kötüdür.” diye atıp tutuyor.

Ben de dedim ki:

“—Ya öyle mi? Nerede gördün? Tanışır mısınız?”

“—Tabii tanışırım.” dedi.

Yüksek perdeden işe girişti. Ben sıkıştırdım, o cevap vermekte bocalamaya başladı. Ben biraz daha sıkıştırdım, o biraz daha şey yapmaya başladı. Nerede olmuş, nasıl olmuş diye üstüne adam akıllı bastırınca işin;

“—Yok ben onu tanımıyorum da, bir arkadaşımından duydum da bilmem ne de...”

Yalan! Yalan, aslı esası yok. Yani sonunda o noktaya geldi iş. Karşısındaki bilmiyor diye bir sürü yalan yanlış şeyi yutturmaya kalktı.

Böyleleri de oluyor. İnsanların tabiatında da bu vardır. Küçücük bir şeyden işi büyütüp bir şeyi itham etmek vardır. Aman o töhmet mevzu olan suçtan daha büyük bir suç ortaya çıkar da, çok günahlara girersiniz. Onun için suizanda bulunmayın!

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ
إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ
بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

(الحجرات: ١٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ctenibû kesîren mine'z-zanni inne ba'da'z-zanni ismün, ve lâ tecessesû ve lâ yağteb ba'düküm ba'dan, e yuhibbu ehadüküm en ye'küle lahme ahîhî meyten fekerihtümûh, ve'tteku'llâh, ina'llâhe tevvâbün rahîm.*) (Hucurat, 49/12)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ctenibû kesîren mine'z-zanni*) “Ey iman edenler, zannın çoğundan kaçın! Öyle suizanda bulunmayın! (*Inne ba'da'z-zanni ismün*) Çünkü zannın bir kısmı günahdır. (*Ve lâ tecessesû*) Birbirinizin kusurunu araştırmayın! Adamın gizlisini kurcalayıp, bunun altında ne var diye araştırmayın!”

(*Ve lâ yağteb ba'düküm ba'dan*) “Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin! Bu neye benzer? Bir insanın gidip de ölünün etini yemesine benzer. (*E yuhibbu ehadüküm en ye'küle lahme ahîhî meyten*) Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? (*Fekerihtümûh*) İşte bundan tiksindiniz. Bak nasıl hoşunuza gitmedi, yüzünüzü buruşturdunuz.”

(*Ve'tteku'llâh*) “O halde Allah'tan korkun! (*İna'llâhe tevvâbün rahîm*) Şüphesiz Allah, tevbeyle çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.” (Hucurat, 49/12)

Ölü eti yemek deyince yüzünüzü buruşturuyorsunuz ama gıybet etmekten sakınmıyorsunuz. Aleyhte bulunmayacağız, gıybet etmeyeceğiz. Mesnetsiz töhmette bulunmayacağız.

Onun için güzel bir adet vardır, halkımız bunu hazmetmiş değildir. Falanca adam mahkemeye düştü, sanık mevkiinde daha, mahkûm mevkiinde değil. Sanık... *Maznun* derlerdi eskiden. Zan var hakkında yani acaba bu suçu işlemiş mi diye. Beraat etmiş. Beraat etmişse; tamam adam muhakeme olmuş, beraat etmiş daha ne istiyorsun?

“—Efendim işte filanca meseleden muhakeme oldu.” E, beraat etmiş ya, daha ne istiyorsun?

d. İkinci Namazının Sünnetinin Fazileti

Müteakip hadis-i şerif. Bu da bir bizim namazlarımızın faziletlerini bildiren hadis-i şeriflerden bir tanesi.

Peygamber Efendimiz SAS buyurdu ki:⁵

لَا يَزَالُ الْمُصَلُّونَ مِنْ أُمَّتِي قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا
حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً حَتْمًا

(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE. 487/10 (*Lâ yezâlû musallûne min ümmetî kable'l-asri erbaan. hattâ yağfira'làhu lehüm mağfireten hatemâ.*)

⁵ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.103, no:7604; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.384, no:19412; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVII, s.141, no:17776.

(*Lâ yezâlü musallûne min ümmetî kable'l-asri erbaan*) “Benim ümmetinden namaz kılanlardan, ikinci vaktinde ikindinin farzından evvel dört rekât namaz kılanlar, buna devam ederler, devam ederler; (*hattâ yağfira'lâhu lehüm mağfireten hatemâ*) nihayet, yani mutlak, kesin bir afv u mağfirete mazhar olurlar.”

Demek ki ikinci namazının evvelinde dört rekâtı neden kılıyormuşuz? Böyle çok sevabı varmış da onun için kılıyormuşuz. Demek ki insan buna, ikinci namazının dört rekatına devam etti mi, sevap kazanıyormuş.

Bu devirde hepimizde olan bir kusur nedir? Sünnetlerde sünnet- i müekkede ve sünnet-i gayri müekkede vardır. İkindinin ilk dört rekât sünneti gayr-i müekked sünnet olduğundan, Peygamber Efendimiz de bazı kereler kılmadığından, sünneti kılmadan, kameti getirip dosdoğru farza duruluyor. Birazcık bir fırsat buldu ya, şöyle bir tutacak nokta buldu ya, ikinci namazının sünnetini kaytarmak yani kırıştırmak, kılmamak tarzında oluyor.

Eh, sen bilirsin. Bak Peygamber Efendimiz diyor ki devam eder, devam eder, Allah ona kesin bir mağfiretle mağfiret eder.

Başka bir hadis-i şerif vardır bu hususta, Buhari’de. Diyor ki Peygamber Efendimiz,

“—Biz bu ay bedir halindeyken, dolunayken, şöyle tepsi gibi gökyüzündeyken nasıl hiç zahmetsiz, meşakkatsiz hepiniz böyle görüyorsanız; ahirette de Cenâb-ı Hakk’ın cemâli öyle müşâhede edilecek.

Eğer güneşin doğmasından evvel ve batmasından evvel, yani sabah namazından ve ikindiden evvel namaz kılarsanız, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin o ikramına nail olursunuz diye hadis-i şeriflerde geçiyor.

O halde muhterem kardeşlerim, bir kere şuradan şunu çıkartabiliriz ki, bizim bu dedelerimiz bize bir örf-adet; dinimizde onlardan aldığımız, öğrendiğimiz bir şeyler bırakmışlarsa, hadislere dayanıyordur, bir bildiği vardır. Şimdi herkes yeniden müctehid kesildi. Herkes birazcık Arapça öğrendi, birazcık tahsil yaptı diye müctehid kesildi. Bir bildiği vardır büyüklerimizin, hadisleri biraz iyi okusunlar.

Birisi Suudi Arabistan'a gitmiş, orada Araplarda, namazın farzı kılınıp, selâm verildikten sonra, terliğini alıp gidenler oluyor:

“—Ben bundan sonra, namazdan sonra dua etmem artık!” demiş, çıkmış.

Yahu, biz bu namazların arkasından bu salât u selamları, bu *Âyete'l-kürsi*'leri, bu *Sübhàna'llàh*'ları, bu *El-hamdü li'llâh*'ları, bu *Allàhu ekber*'leri kendimiz uydurmuş değiliz. Böyle hadis-i şerifler var. Hadis-i şerifleri biraz oku, o zaman dedelerimizin ibadetlerin kârlılarını ne kadar güzel tesbit ettiklerini, ahiret için mübareklerin nasıl çalıştığını güzelce anlarsın!

Demek ki, biz de ikindi namazına dikkat edelim! İkinci namazının sünnetine de gayretli olalım. “İkinci namazı çok önemli bir namaz

olduğundan, Allah-u Teâlâ Hazretleri (*Ve'l-asri*) diye *asr*'a, yâni ikinci vaktine yemin etmiştir.” diye tefsir kitaplarında izahlar vardır.

“–İkinci vakti neden böyle önemli?”

İkinci vakti herkesin ticaretinin kızıştığı, pazarlık görüşmelerinin artık sonuna geldiği, pazarcıların bir an evvel evime döneyim diye telaş içinde olduğu bir zamandır. O zamanda ibadetten geri kalabilir insan. Çarşıcı, pazarcı eşyasını, tezgâhını toplarken filan...

Ondan sonra memur evine dönerken, hadi evimde kılayım falan derken, eve gelmeden yolda akşam ezanı okunuverir. Umumiyetle insanların tam telaşlı olduğu zaman oluyor.

İkinci namazına aman dikkat edelim. O vaktin sünnetine de ihtimam eyleyelim diye buradan ders çıkıyor herhalde.

e. Mescidde Namazı Beklemenin Mükâfatı

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife...

Bu hadis-i şerifi de çok dikkatle dinleyiniz. Bundan sonra bir hadis-i şerif daha okuyacağım, ondan sonra dersi bitireceğim.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:⁶

⁶ Tirmizi, *Sünen*, c.II, s.52, no:302; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.580, no:2211; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.324, no:19084; *Camiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.127, no:17740.

لَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَ يَنْتَظِرُهَا وَلَا
تَزَالُ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا كَانَ فِي
الْمَسْجِدِ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ مَا لَمْ

يُحَدِّثُ

(ت.ع.ب. عن أبي هريرة)

RE. 487/11 (*Lâ yezâlû ehadüküm fi salâtin, mâ dâme yantaziruha; ve lâ tezâlû'l-melâiketü tusalli alâ ehadiküm mâ kâne fi'l-mescid, tekül: Allâhümme'ğfir lehû, allâhümme'rhamhu, mâ lem yuhdis el yuhaddis.*)

(*Lâ yezâlû ehadüküm fi salâtin, mâ dâme yantaziruha*) “Sizden biriniz namazı beklediği müddetçe, intizar halinde olduğu müddetçe namazda sayılır.” Yani henüz namazın vakti gelmemiş, kılınma zamanı tahakkuk etmemiş, henüz kılınmaya geçilmemiş. Bekliyor, onu beklediği müddetçe, ona intizar halinde olduğu müddetçe namazdaymış gibi ecir alır.

Demek ki namazlara, camiye biraz erken gelmemiz, bu intizarı yapmamız lazım. O arada demek ki, insan namazdaymış gibi sevap kazanmış oluyor.

(*Ve lâ tezâlû'l-melâiketü tusalli alâ ehadiküm mâ kâne fi'l- mescid*) “Sonra melekler mescidde bulunduğu müddetçe bir kimseye daima dua ederler. (*Tekül*) Derler ki:

(*Allàhümme'ğfir lehû*) “İbadethanende ibadeti bekleyen şu kula mağfiret eyle yâ Rabbi! (*Allàhümme'rhamhu*) Yâ Rabbi şu kuluna rahmetini ihsan eyle, rahmetine gark eyle, rahmetine mazhar eyle!” derler.

Ne zamana kadar? (*Mâ lem yuhaddis*) “Konuşmadığı müddetçe...”

Çünkü camide o onunla konuşuyor, o onunla konuşuyor. Kahve mi burası? Eğlence yeri mi. Buldun gölgelik yeri, yerde de örtüler var, kur bağdaşı, al yanına arkadaşı, çay da söyleyelim bari! Kahve de söyleyelim, çay da söyleyelim. Sohbethane mi burası?

Sen öyle konuşursan yanındaki adamın ibadeti, tesbihi ne olacak? Onun için konuşmamaya, dünyaya ait işleri konuşmamaya, oranın adabına riayet etmeye; Kur'an-ı Kerim'le, zikirle, tesbihle, huzurla, murakabe ile, tefekkür ile zamanı değerlendirmeye çalışmalı; lağviyat ile, boş şeylerle vaktini geçirmemeli.

Bu kelimenin bir manası abdestli olduğu zaman demek de olabilir. Abdestli olmazsa, o sevabı alamaz demek olabilir. Çünkü kimisi abdestsiz oturur da gelince gider abdest alır filan. O zaman o sevap olmaz manasına da gelebilir.

Bundan bize çıkan ders nedir? Eğer imkânımız varsa ezandan evvel namaza gelelim, camide oturalım ki, melekler bize dua etsin, namazdaymış gibi sevap kazanalım. Bu bir kazanç kapısıdır, sevap kapısıdır, buna dikkat edelim.

İkinci bir husus nedir? Camide yüksek sesle konuşmayalım! Camiyi sohbethane haline getirmeyelim. Dünya kelamı ile vaktimizi öldürmeyelim. Birbirimizi meşgul etmeyelim. Sen konuşursun, şurada namaz kılanın aklı çelinir.

“—Ya, ne namaz kıldığımı anlayamadım.” der.

Biz bir arkadaşımızla Medine’den Mekke’ye gidiyoruz, durduk yarı yolda, bir camide namaz kılıyoruz. Kalabalık vardı içeride. Namaz kıldık ama o mübareklerin dırdırısı, vırvırısı hiç kesilmedi. Namaz bittikten sonra; arkadaş kendisi de Arap asıllı, Türkçe de biliyor; bir girişti bunlara, neler söylediye epeyce bir azarladı, şey yaptı. Yani demek ki şaşırabiliyor diye biz buna dikkat edelim inşallah, o adaba riayet eyleyelim.

Eğer bir insan sükûnetini ihlâl ederse, kalabalığını istismar ederse hayra ermez. Hatta diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Birisi gelse, dese ki: ‘Yahu benim kırmızı yularlı bir devem vardı, gören var mı? Kaybettim.’ filan dese, yâni ‘Kaybolmuş hayvanımı gören var mı?’ filan diye böyle gelse sorsa cami cemaatine; Allah ona hayvanını buldurmasın!” diyor.

Niye? Burası kayıp bürosu mu? Kayıp bürosu mu burası gibilerden yani. Caminin âdâbına uygun olmadığından. “Allah buldurmasın o kaybettiği hayvanı!” diye beddua ediyor.

Camiye böyle hürmet edelim!

f. Kıyamet Şerhlerinin Üzerine Kopar

Nihayet sonuncu hadis-i şerifi okuyorum bu sayfada.

Enes RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyurdu ki:⁷

لَا يَزِدَادُ الْأَمْرَ إِلَّا شِدَّةً وَلَا الدُّنْيَا إِلَّا إِدْبَارًا وَلَا
النَّاسُ إِلَّا شُحًّا وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا عَلَى شِرَارِ
النَّاسِ وَلَا مُهْتَدِيٍّ إِلَّا عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ

RE. 487/12 (*Lâ yezdâdü'l-emru illâ şiddeten, vele'd-dünyâ illa idbâren, vele'n-nâsü illâ şuhhan, velâ tekümü's-sâatü illâ şerâri'n- nâsi, ve lâ mühtediye illâ ise'bnü meryem.*)

İşin şiddeti gittikçe artacak yani Müslümanların meşakkatleri, sıkıntıları, günden güne belası ziyadeleşecek demek. Yani Müslümanlık yerleşti, Peygamber Efendimiz İslam'ı öğretti, yayıldı ama gittikçe bela ve şey artacak. Allah'ın kanunu böyle yani. Bu tarzda böyle ileriye doğru gidecek. Bir... Meşakkat ve bela artacak, bir.

⁷ İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.47, no:4029; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.488, no:8363; İbn-i Asakir, *Mu'cem*, c.I, s.260, no:524; Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.IV, s.220, no:1917; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.190; Mizzi, *Tehzibü'l- Kemal*, c.XXV, s.147; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.IX, s.161; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.263, no:38656; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVII, s.152, no:17808.

İkincisi, dünya idbara uğrayacak. Günden güne idbara uğrayacak. *Idbar* demek, yani ters gitmek, geri gitmek demek. Gerileyecek demek. Yani dünyanın hali iyiye doğru gitmeyecek, kötüye doğru gidecek. Çizgi kemalata doğru değil rezalete doğru gidecek.

(*Sadaka rasûlü'llâh*) Nitekim hak söylemiş Peygamber Efendimiz, doğru buyurmuş. Buyur, memleketimizin halini, dünyanın halini görüyorsunuz. Nerede eskilerin hali, nerede eski mahalleler, nerede eski muhabbetler, nerede eski dindarlıklar, nerede eski alimler, nerede eski müslümanlar, nerede eski hatunlar, nerede eski yiğitler? Hepsi tarihte... İşin böyle tepe taklak aşağı doğru gittiği muhakkak. Öyle buyurmuş çünkü Peygamber Efendimiz. Çizgi böyle. Kanunu yani dünyanın durumu böyle.

(*Vele'n-nâsü illâ şuhhan*) “İnsanlar da günden güne cimrileşecekler, bahilleşecekler, nekesleşecekler.” Gittikçe Allah yolunda para sarf etmek, mal sarf etmek, gayret sarf etmek azalacak.

Bir şarkıcı tepesinden tırnağına kadar on binlikleri böyle ilikliyorlar. Para yağmuru altında gömülüyor. Stadyumlar bir şarkıcıyı dinlemek için doluyor ama müslümanlığa rağbet yok. Plajlar doluyor, camiler تنها... Günah yerleri sabahlara kadar ışıklı... Sevap yerlerinde bu müslümanlıkları bir gece tutamazsın camide,

sabaha kadar duramaz ama her gün pokerci pokerinde, daha başka ne gibi kötülükler varsa onlar sabahlara kadar çalışır. Şehrin bazı yerleri var ki, insan gitmeye korkar; sabahlara kadar orada ışıklar, reklam panoları yanar. Günahlar işlenir durur.

Demek ki insanlar cimrileşecekmiş günden güne. Tabii bizim bundan tersine alacağımız mânâ nedir? Cimrilik iyi değilmiş, biz elimizden geldiğince Allah yolunda para sarf edelim, mal sarf edelim! Neyi sarf edersen Allah yolunda, o sana faydalı hale gelmiş olur. Neyi sarf etmezsen, hesabı üzerinde kalmış olur. Yani sen kendi asli ihtiyacını hesapla, ondan fazlasını da yapabildiğin kadar İslâm'a faydalı işler, hayırlar yap ki müslümanlık ileriye gitsin!

Çünkü müslümanlığın ileri gitmesi için Amerikan yardımını gelmeyecek. Gelecek mi? Marşal yardımını, Amerikan yardımını... Adam yardım eder mi? Boğmaya çalışıyor. Sen yapacaksın. Şu camileri biz yapacağız, imam-hatip okullarını biz yapacağız, Kur'an kurslarını biz açacağız, mecmuaları biz destekleyeceğiz, matbaaları biz alacağız, hayırları biz yapacağız. Yetimlere biz bakacağız, yoksullara biz bakacağız; cihadı biz edeceğiz, cihad için parayı biz toplayacağız. Memleket hayra erişsin diye ne çeşit maddi ve manevi fedakârlık varsa; para pul yardımını, bedeni yardım, hizmet; Allah rızası için biz koşacağız.

Ötekiler bize enayi derler belki. “Parayı bak nereye sarf ediyor, bak yaşamasını bilmiyor, bak ne kadar yoruluyor, yaptığı işten para almıyor, hayrına yapıyor!” filan diye belki öyle diyecekler ama böyle yaptıkça sevap kazanacağız.

(Ve lâ tekümü’s-sâatü illâ alâ şirâri’n-nâsi) Böyle iş tepe taklak gidecek, gidecek. Sonra, kıyamet kimin üstüne kopacak? Şerli insanların, insanların en berbatlarının, kötülerinin üstüne patlayacak. Kıyametin kabağı onların başında patlayacak. Yâni o kıyametin zelzeleleri, dehşetleri, sıkıntıları şerli insanların başına patlayacak. Allah bizi her türlü felaketten korusun...

En büyük felâket sevmediği insanların zümresinde olmak. Bizi sevdiği insanların zümresinden eylesin... Yaşadığımız müddetçe rızasına uygun yaşayalım. Öleceğimiz zaman da rızası yolunda ölelim. Şehid olarak ölelim. Said olarak yaşayalım; yani mutlu, mesut, bahtiyar, hak yolda yürüyen, salih kimse olarak yaşayalım; şehid olarak ölelim!

(Ve lâ mühtediye illâ îse’bni meryem) “Hz. İsa’dan sonra da Peygamber rütbesine haiz, böyle bir hak yolu gösterici şey gelmeyecek, şahıs gelmeyecek!” diye Peygamber Efendimiz bildirmiş.

Demek ki Hz. İsa'nın nüzulü haktır. Hz. İsa nüzul edecek, ahir zamanda nüzul edecek. Büyük zamane alimlerimizden birisi de, bu hususta bazıları ileri geri sözler söyledikleri için bir kitap yazmış, Hz. İsa'nın nüzulünün yani ineceğinin hak olduğuna dair tevatür derecesindeki rivayetleri orada toplamış.

O öyle olacak. Peygamber Efendimizin sünnetiyle, şeriatıyla amel edecek. Gelecek, putu kıracak, salibi yani Hristiyanların haçını kıracak, Hristiyanları doğru yola getirecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi ahir zamanın fitnelerinden, kötülüklerinden, fesatlarından korusun... Nefse, şeytana ve dünyanın fâni lezzetlerine kapılıp, günahlara dalanlardan eylemesin... Sevmediği zümreler arasında bulundurmasın...

Sevdiği ilimlerle bizi mücehhez eylesin. İlmimizle amel olmayı nasib eylesin... Salih ameller işlettirsin... Ümmet-i Muhammed için hayırlı işler yapmayı nasib eylesin. Arkamızdan bize sevaplar getirecek sadakai cariye dediğimiz sabit hayırlar yapmayı nasib eylesin...

Allah yolunda malımızla, canımızla, müktesebatımızla ömür boyu çalışmayı, gayretli olmayı; genç, ihtiyar, ak sakallı, beli bükük hepimizin böyle çalışmasını nasib eylesin... Nihayet ömrümüz hitama erdiğinde cümlemize iman selâmetliği ile buyurun:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû) diyerek imanı kâmil ile, kelime-i şehâdet ile, cennetteki yerlerimizi görerek, Peygamber Efendimiz'in cemaline nazar ede ede ruh teslim etmeyi nasib eylesin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Bi-hürmet-i esrâr-ı Sûreti'l-Fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

05. 07 1987- İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

